„ЗАСТАВА“ излази редовно средом петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на пола године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на целу годину 35 дин. на пола године 17½ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жит се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 110. У Новом Саду у недељу 20. јула (1. августа) 1886. ГОДИНА XXI.

ПРИСВАЈАЊЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ.

Ево већ годинама иде по Европи о аустријској дипломацији зао глас. Аустријска дипломација превртала је стидљиво очима, и вазда је уверавала, како она није тако рђава, као што се о њој говори Данас види да јој то не вреди, те као нека врста женскиња, којима уђу у траг, не говори више о моралу, но јогунасто узвикује: „Тако је, па шта ћете ми“. Полузваничне новине аустријске дипломације признају данас оно, што су годинама стидљиво тајиле, признају, да мисле на присвајање Босне и Херцеговине.

Кад те неко усред шуме ухвати, те вели: „Узећу ти што код тебе нађем“, ту је онда смешно вадити из џепа законик, те доказивати, како је то против права и закона. И данас, кад се прохтело нашој дипломацији да пороби народ Босне и Херцеговине, смешно је вадити из џепа етику и народно право, те доказивати, како је то нечовечно и неморално. Тамо где говори сила, престаје право, закон, морал и све.

Али има нешто, што вреди говорити и тамо, где се иде на — присвајање. То нешто, то је доказ, да нам ствар, коју смо намерни присвојити, не може донети никакве вајде, него шта више, још штете. Ко је заграбио у туђе, у намери да се засити, а овамо је пружио руку за отров, за тог је боље и паметније да се окане своје намере. А баш то, што смо сад навели, хоће да учини наша непромишљена дипломација с Босном и Херцеговином. Ми имамо права да говоримо, нами не може и не сме нико замерити, ако се умешамо у ову ствар, јер ће наша дипломација кад изведе што је наумила, заслужити себи можда још ордене, ал ће народ после да страда и да испашта туђе грехове.

Кад је била берлинска конференција, онда су наше дипломате претпостављале, како ће нар д у Босни и Херцеговини измучен од Турског јада, раширеним рукама дочекати аустријску управу, и како ће наша управа напојена љубављу према том народу, просветити га и унапредити. Данас не треба ништа претпостављати, јер докази — говоре. Ено нам устанка у Босни и Херцеговини од 1882. год., ено нам исељавање Турака; ено нам хајдука; а ево нам најновије књижице митрополита Саве.

Многи веле, да већина народа ћути. Ћутао је и митрополит Сава. Ал чим је дошло време да може говорити, он је проговорио тако, да нас гроза хвата. А ако дође дан, каква несрећа по нашу државу, дан, кад ће моћи и народ у Босни и Херцеговини слободно да проговори, он ће говорити исто тако, као и митрополит Сава. Нашу управу мрзе данас у Босни и Херцеговини горе, но што су мрзили управу Турску, и ми под таквим приликама, уместо да будемо „унапредитељи“ и „просветитељи“ тих земаља, морали би да будемо њихови тамничари и жандари.

У оном тренутку, кад се изрече анексија над Босном и Херцеговином, мржња народа повећаће се, јер ће онда да избије на површину превара. Та бар да смо те покрајине добили на сабљи, бар да смо отворено казали: „долазимо као завојитељи,“ народ би се бранио, те би можда као на мегдану побеђен, био марнији, ал овако рекосмо: „долазимо као учитељи“, па тек кад увукосмо војску и заузесмо положаје, хоћемо да се издамо као — господари.

Ово неколико година окупације, могле су нас довољно уверити, како би тешки, несварљиви залогаји били по нас Босна и Херцеговина, да их нешто прогутамо. Турци добро знају, шта значе тамо хајдучке „четице“, и шта се може из њих излећи. А могли би се сетити тога и наши полузванични листови, јер година 1875. није била баш тако давно. Нека преврну старе бројеве из тих година, у којима испрва говорише, о некаквом Пеки Павловићу, „Banditenführer“-у (разбојничком харамбаши), после о Пеки Павловићу „Hordenführer“-у, (вођи хорда) затим поста Пеко Павловић „Insurgentenführer“ (усташки вођа) па наједаред „Sne. Excellenc Peko Pavlovits“ Heerführer der montenegrinisch — herzegowinischen Truppen.“ (Њег. ексцеленција Пеко Павловић вођа црногорско-херцеговачке војске).

Но шта дужимо дуго. Ми неможемо да присвојимо Херцеговину, а да уједно не метнемо руку на Црну Гору, а Босна не може остати дуго у нашиим рукама ако не подјармимо и Србију, а не заузмемо и Митровицу. Ту значи: или — или. Мислили наша дипломација да анектира, онда мора анектирати све, јер мора осигурати леђа. А да ли смо ми доста јаки да то изведемо и одржимо, то није никакво питање јер јасно да — не можемо. А да нас и из Босне и Херцеговине после неколико година истерају, као што су нас из толико туђих забрана истерали, то тек неби требала да жели наша дипломација. Потсећамо само на речи генерала Игњатијева, који је прошле зиме рекао нашем петроградском дописнику: „Сви непријатељи Аустро-Угарске требали би да раде на томе, да она присвоји Босну и Херцеговину, јер би јој то најпре дошло главе и сигурно изазвало њену пропаст.“

Но манимо и то чак на страну; доста је, да загледамо бечке и пештанске новине од последњих дана, па да се уверимо, да би Босна и Херцеговина могла веома лако да постане „кост“ око које би се озбиљно Аустријанци, Мађари, па и Хрвати позавадили Пештански листови траже већ Босну за Угарску, а они из Бечa показују им — исплажен језик. А да и Хрвати имају у томе својих тежња, то се давно зна. Босна и Херцеговина и ако су на мукама и разапете на окупацијоном крсту ипак још нису изгубиле живот па већ се као оно код Христа отимају о ризи њине... То отимање може врло лако да буде вршак трагедије, коју је покренула наша дипломација, и из ког ће се „вршка“ развити несрећа — катастрофа.

Ако дакле наша дипломација одиста угризе у Босну и Херцеговину, онда ће за нас бити јасно, да је бог наумио да нас упропасти, јер ће то бити знак, да нам је одузео памет.

J. T.

Писмо из Русије

Петроград 9. јула 1886.

Овде у Русији није више никаква тајна, да је у руској спољној политици, и што се Турске тиче, заметљив преобрат постао. После рата била је Русија у свему пасивна и за мир расположена. Русија није намеравала, нит јој је од потребе, да из своје пасивности иступа, и да мир нарушава. Догађаји у Бугарској, и бургијања других држава взазива Русију, да се и она из сна пробуди, и да пре свега своје рођене интересе у обзир узме. Бугарска ствар повредила је чувство свеколиког руског народа. Није ствар у томе што су Бугари мимо, и без знања Русије за своје уједињење нешто учинили, јер сви Бугари колико их има, нису у стању проценити у колико Русији њихово потпуно уједињење и ослобођење жели. Русија жртвовала је сто хиљада својих синова, и велику имовину да Бугарску ослободи и бугарски народ уједини. Европа, која данас Бугарима лепо лице показује, спречила је то уједињење. Европа нанела је Русији штету и увредила је њену част и понос. Пре или после Русија би остварила оно, што је она замислила, јер је Русија увек до сад све оне наметнуте уговоре уништила, које је Европа против Русије сковала.

Као увек до сад, Русија ће у свему поштено и отворено радити. Највећи противници Русије признати морају, да је Русија јединствена држава у свету, која се несебично за ослобођење других народа борила, и за то не тражећи награде и отштете велике жртве доприносила. Само ћорави, занешени и страствени људи могу говорити, да је Русија икада нешто у Србији, Бугарској, Црној Гори и Грчкој против интереса тих народа и државица а себи у прилог радила. Русија испуњавала је свету мисију, коју јој је природа наменула, да своју православну и славенску браћу ослобађа.

У Русији уверени су, да се неуморно на томе ради, како би се тесни савез између Турске, Румуније, Бугарске и Србије склопио, или ако то не иде, да се ти народи и те државице од Русије одвоје, и да се руски уплив онамо на увек убије. Коло води Енглеска, а томе свему кумује Бисмарк, који друге храбри, да се у томе смислу ради.

Све што се могло, већ је покушано. Почетак био је врло добар, и он је баш у Бугарској, где су мислили, да је најтеже и најмучније, врло повољно пошао. Енглези покушавали су још пре две године, да с Турском ту трговину отпочну. Турци какви су да су, али су се опет уверили, да им пута нема с Енглеском безусловно ићи, и с Русијом се у коштац ухватити. Турци не налазе у Енглезима никакве гаранције, а још мање силе, која је у стању Русију оборити и турској припомоћи, да се она рестаурира. Све енглеске понуде одбијала је Турска, а никако се није одважити хтела, нит одважити могла, да у Енглеску воду заплива. Немачка шуровала је у истом смислу с Турском и индиректно потпомагала Енглеску тежњу. Турци не одважише се, ни тамо ни овамо. Енглези пошли су даље на Балкан. Прилике биле су им згодне, јер је онамо књаз Батенбег, који је још пре добре инштрукције добио, да против руски интереса ради, и да сваког Руса, који је у Бугарској, на леп начин изиграва, он је то вешто и систематично радио. Поштени и равнодушни Руси, који су Бисмаркова презадуженог поручника на бугарски престо поставили, ни из далека Бугаре не познаваше, а у њима толико вере имадоше, да ће пре дан ноћ постати, него ће се Бугарина наћи, који би и најмању стварцу учинио, што је против њихови и руски интереса.

Енглези верују, да ће Батенберг своју улогу поштено одиграти, и како ће он руском упливу смртни ударац задати, пак ако ће после и Бугарска погинути! Батемберг, који индирект од Бизмарка инштрукције прима, предузео је још и ту улогу, да с румунским краљем за кога се држи, да и он немачким интересима служи, будућу ситуацију преговара, и како би се за могуће догађаје споразум између Румуније и Бугарске против Русије постићи могао? Батемберг као да се вара, јер он не зна какав је положај румунског краља. Не зна он ни то, да код румунског народа политичка зрелост влада. Баш онда, кад се мислило, да се и у Румунији нешто постићи даде, догађа се прелом с Аустријом, а у Румунији устаје се против основа конзуларне конвенције, коју је румунска влада с Немачком склопити хтела. Место запетости и неизвестности, која је између Румуније и Русије владала, искаче на површину румунско руско пријатељство. У румунској војсци јављају се највеће ситуације за Русију и онамо се исто као и у Црној Гори отворено говори: „ми Румуни и Русија, наша и руска војска победиће и т. д.

Русија све то добро зна, и она свој посао ради. С Турском она се више не церемони, и

ЛИСТАК.

ИЗ ГРАНИЧАРСКОГ ЖИВОТА.

IX.

Заробљеник.

Пера је стари друг чика-Марков. Заједно су одрасли, али Пера је одавно оставио редован живот у селу ил вароши, па је отишао на Ђаков-Врх и тамо непрекидно живи. Има томе већ тридесет година, како седи и лети и зими на Ђаковом-Врху, а доле у варош силази тек по неки пут, кад му нико други не донесе дувана, хлеба и других потребних ствари, те мора он сам по то ићи. Пера има ту на Ђаковом Врху четири ланца винограда, а ту је себи и кућу саградио, па ту на висини живи већ од тридесет година. Лети непрестано ради разне виноградарске радње, а по винограду подигао је разноврсно благородно воће, те му баштина изгледа као рај. Зими пак сече дрва за огрев, лови, или седи поред топле пећи, пије вина, пуши и мисли о прошлим јадним дневима и о будућој слави.

Тако у мислима често му се привиђа, да на највишој стени на Ђаковом-Врху стоји коњаник са пламеним мачем у десници, а левицом показује на оно место, где веле, да је умро бунтовник поп Димитрије Ђак, који је у савезу са капетаном Марјаном хтео у почетку овога столећа у Бавату подићи буну, те да се банатски Срби сједине са Србима у Србији, где је баш тада српски устанак под Карађорђем у највећем јеку био.

Пера не верује, да је то само привиђење било, већ свакоме са свим одлучно тврди, да је он баш одиста на стени видео онаквог коњаника са пламеним мачем, па то онда са још двојицом тројицом сталних становника на Ђаковом Врху и у Широком Билу на разан начин тумачи. Једни веле, да је то божји знак, да ће скорим рата бити, а други веле, да мора бити да је неко силно благо закопано на оном месту, куда коњаник руком показује. Пера верује и у једно и у друго тумачење, па чека на будући велики рат, али за то не пропушта, да четње копа и тражи блага на оном месту..

Него сад је Пери јако отежао живот. Док је још имао жену, ишло је све лепо и красно. Жена му је у радњи помагала, а кад му је што требало, она му је доносила из вароши. Али сад више жене нема, па кукавац не зна куд је пристао. Сам не може сву радњу да свлада, а требао би почетње и у варош по разне ствари да иде, уз то би зими морао са свим у вароши провести, но то би му смрт била.

Оно, Пера и ако је већ шесетдругу годину превалио, он је ипак још снажан и могао би се у радњи и ходу мерити са многим данашњим момком, али бадава, самац не може свуд досвети. Самом су му руке наопако везане, а нарочито зими не би могао остати на Ђаковом Врху, него би морао доћи у варош, што је код њега исто што и смрт значило. У том јаду сијну му срећа, јер се погоди са чувеним вршачким гајдашем Ђоком Израјиљем, да овај води сву његову бригу, а за то ће му Пера оставити у наслеђе свој виноград на Ђаковом Врху. Пера ће ко и пре радити по винограду и неговати воће, а Ђока ће му доносити храну и све друге нужне потребе и додавати најамнике, кад је нужно. Сав плод је Ђокин, само ће Пера задржати толико вина и ракије, колико ће му преко зиме нужно бити.

Погодба та постоји већ од три године, па још се нит Пера на Ђоку нит Ђока на Перу не потужи. Живе у најлепшој љубави. У данашњем образованом свету то је свакако чудновато, па зато сам и споменуо, а о самом Пери морао сам толико рећи, јер на позив чика-Марков решили смо се ја, бата-Јова и Сава, да посетимо Перу на Ђаковом Врху. „То је мој стари друг,“ рече чика-Марко, „па ко зна, хоћемо ли се икад у животу видети, ако га сад не обиђем. Сутра је и тако Иванђдан, па немамо никаква посла, те ако се колима из нашег села кренемо у три сата у јутру, можемо још у шест сати стићи на Ђаков-Врх.“

Ми пристасмо и у шест сати у јутру на Иванђ-дан приспесмо на Ђаков-Врх, где нас је Пера врло пријатељски дочекао, особито се срдачно ижљубио са чика-Марком, са којим се већ од неколико година није видео. Ја сам са кола скинуо повећу тикву са ракијом, наше чутуре, хлеб и друго јестиво, па заседосмо за сто поред куће. Отпочесмо с ракијом, а после ћемо доручковати. Ми смо други ћутали, само су чика-Марко и Пера говорили. Сећали су се прошлих дневa, па не могу један другом да се напричоведају.

„Ма да ли ти је, Перо, још у животу она пушка, с којом си војевао и с којом си побегао из мађарског ропства?“ Запита чика-Марко.

„Како да не!“ ускликну Пера. „Пре бих се животом растао, него својом верном другом од старина!“ и Пера после тих речи устаде од стола и оде у собу, па одмах за тим изнесе неку стару, захрђану шкљоцу. „Ево је!“ рече он и пружи је чика-Марку.

Чика-Марко је узе, загледаше је са свију страна, пробао је ороз, подиже је, као да нишани и за тим рече: „Старо и слабо оружје, али у руци добра јунака може ново и јако постати!“

„Може, Марко,“ одговори Пера. „Е али где су сад она времена, кад је међу нами било јунака? Сад све неки кржљавци и млитавци светом ходе, па не могу ни прутом владати, а камо ли ће јадници пушком? Ех, знаш, био сам пролетос у вароши, кад су оно узимали момке у царску и мађарску војску, па немаш да видиш правог момка, него све неке кепеце

ако се ономе веровати сме, што се и како се говори, то је Русија Турској своје намере открила. Русија не види више никакве гаранције, да би турска Дарданеле бранити и пролазак туђе флоте зауставити могла. Русија предочила је Турској да је њен положај у Европи несносан и немогућ постао, исто као што јој Енгези у Мисиру крила подсецају. Русија мисли, да би за Турску још једини пут био, који би јој опстанак гарантирао, кад би она у Европи под онаки уплив и положај потпала, као што је Мисир под енглески уплив потпао. У томе случају гарантирала би Русија турски посед у Азији.

Русија жели то на леп начин, и без рата постићи, и то ће Енглезима, Немцима пак и Бугарима сав посао покварити.

Руси увиђају, да су им Бугари нож у срце ринути хтели; али за то Русија не намерава сав бугарски народ за то казнити, што је Батенберг с неколико другова учинио. Бугари су истина велику погрешку учинили, али је још времена да се опамете и да што пре Батенбергу путницу потпишу и човека се избаве, који Бугаре на сваком кораку као „Gesindel“ трактира. Из свега, што вам рекох, изгледа, да се важни догађаји спремају и да је бура неизбежима. Пословица нашег народа говори: „где се коњи бију, ту ждребад мртва остају.“ Кад се велики сукобе, ту ће мали народи и мале државице погинути. То Бугарску, Србију итд. чека, ако им скорије пред очима не пукне. Сад све до бугарског и српског народа стоји, и нек му је на знање да се све о његовој кожи ради. Срби и Бугари опаметите се!

П.

Са нишке скупштине.

На данашњем састанку народне скупштине од 16. јула устао је Риста Поповић и протестовао председника скупштинског, због телеграма у 156. броју службених „Српских Новина“, у коме се вели „да је усвојен предлог већине одборске после важних откровења о намерама опозиције при почетку рата.“ Риста сматра да је овим речима нанета лага и увреда опозицији, која је, баш противно горњем тврђењу, за време прошлог рата показала толико пожртвовања и патриотизма.

Гарашанин је на ове речи Ристине свечано изјавио пред скупштином, да тај телеграм није званично послат и да се он не односи на садашњу скупштинску опозицију, којој се не може приписати ни најмањи непатриотизам

Риста Поповић задовољио се са оваким одговором

После овога извршен је избор одбора.

Затим су прочитани краљевски укази, којим се овлашћују:

а. Министар унутрашњих дела, да поднесе скупштини „закон о заокружењу и поделе округа и срезова.“

б. Министар финансије да може поднети на одобрење: „закон о зајму на признанице управе фондова“; „закон о продужењу монопола соли“ и „закон о смањењу државних надлештава и звања.“

в. Министар просвете и црквених дела да предложи установу приправне и девојачке школе.

Сад да наведемо занимљиве моменте из говора посланика приликом адреске дебате:

Зна се да је Гарашанин рекао, да је опозиција крива — Сливници. Интересантан је и проналазак Вукашина Петровића, да је дефицитима у буџету крива опозиција.

Из речи Чеде Мијатовића и Вукашина Петровића исходило је, да су они Лендербанку преварили и Србију усрећили; па ако им бог да, да још провладају неколико година и посвршавају још неколико финанцијских операција, онда ће Србија достићи срећу других напредних народа, претвориће се сасвим у праву — Аустрију.

Из говора Дим. Катића, радикала вадимо ове речи: „Српски народ не може да призна да је кривицом својом овако несрећно остао наш последњи рат. Кад су се Срби могли са много рђавијим оружјем и лошом спремом борити у два рата са турском царевином, и ако не баш најсрећније, онда мора се с болом у души признати да је последњи рат поред толиких жртава, толиких несрећа, и част и понос оружја српског погазио (вичу: није); да, ми морамо с болом у души да изјавимо пред лицем Његовог Величанства краља, да народ српски, и ако је готов да се жртвује и бори за идеју српску, не мисли да овим путем буде вођен, и да доживи поред толиких невоља још и другу Сливницу. То је, што се тиче рата.“

Велизар Кундовић рекао је о српским финансијама ово: „Да се државни приходи изравнају са расходима, то је давнашња жеља опозиције. Ја мислим да је вама свима познато, да је буџет био 46,000 000 дин. стављен као расход, а приход у буџету, по одбитку монопола, није већи од 35,000.000 дин.; дакле са 11,000.000 сваке године више се трошило но што се има. Чему води ово? Вама је, господо, познато, да се Турска царевина сматра сразмерно према својим приходима као најзадуженија земља на свету. Она има 15,000.000 лира годишњег дохотка, а 5,000.000 лира треба да плаћа на име интереса. Ми имамо 35,000.000 прихода, а на име одплате интереса треба да плаћамо 15,000.000 дакле близу половине дајемо на отплате и интересе. Јасно је, дакле, да ми у погледу финанциском стојимо најгоре у целом свету. Створити дуг на 300,000.000, као што је ова влада учинила, створити дефицит од 11,000.000 па према овом стању рачунати, да ће имати поверења народног, то је, по моме мишљењу, непромишљено.

Још нешто из књиге

Митрополита Саве, Васе Пелагића и Пеке Павловића.

„Мемоар Босанаца и Херцеговаца“, који смо донели у изводу у прошлом броју „Заставе“, изазвао је нарочиту пажњу. Са више страна умољени смо, да ту књижицу донесемо у целости. Ваља нам напоменути, да је та књижица мала, износи свега 14 штампаних страна, те смо ми још у прошлом броју „Заставе“ донели из ње све главније тачке. Поред свега тога, радо се одзивамо позиву, да донесемо целу садржину књиге. Но да не би морали понављати оно, што смо у прошлом броју изнели ми овде преваћамо у главноме сва места, која су из првог извештаја изостала. Тако ће наши читаоци имати потпуну садржину Допуне, које треба још навести, гласе:

Можда ће неко рећи: „Зар саграђена жељезничка пруга до Мостара, Тузле и Сарајева, није знак напретка.“ Но ми велимо, да та жељезничка пруга има с једне стране стратегијску циљ, а с друге стране да исиса богате руднике тих српских провинција и да те руднике преобрази у палате по Пешти и Печу. Они, који о овој ствари друкчије мисле, ти варају и себе и свет.

Најбољи је доказ о слободоумљу Аустрије тај, што нам је забрањено да уживамо у Босни и Херцеговини све оно што народ просвећава, дочим су широм врата отворена језуитама, шпијонима и кајишарима. Цео свет зна, да је слобода штампе слобода зборова и право дружења најјаче средство у умном развитку народа, управо се може рећи, да су то артерије цивилизације. Што су оне човеку, то је слобода и штампа за народ Тај свети пламен слободе и културе Аустрија је у Босни и Херцеговини угасила, ма да цео свет зна, да је чак окупација неуставне Русије у Бугарској и Румелији увела и оставила за собом слободу штампе, зборова и удружења. Дакле ето нов доказ да се уставна Аустрија палази испод неуставне Русије.

Статистика је најбоља учитељица а она нам каже, да је год. 1882. и год. 1883. било 995.000 становника у Румелији, и да ове године броји та покрајина 23 средњих школа за мушке и 8 за женске, 2 реалке за мушке и 2 за женске. У тим школама било је 4.350 ђака. Исте године било је у краљевини Хрватско-Славонији 1,250.000 становника, 9 гимназија, 1 реалка, 3 полу-реалне гимназије, 1 полу-гимназија и 2 полу-реалке. У свима тим школама учили су 3.210 ђака. Зна се да је Румелија тек од кратког времена култивирана и организована од елева и офисира руских, а у Хрватској и Славонији је аустријска управа. У горњем сравњењу истинитих факата, ми нећемо само да покажемо разлику, како схваћа Русија а како Аустрија своју цивилизаторску мисију и да Аустрија са својом бирократском организацијом, са својим језуитима и шпијонима није достојна да остане у реду европских сила, још мање да уреди и унапреди народ на истоку, који тежи за демократијом и бори се за напредак. Ако се наш народ боји Аустрије, он има право и суди логички.

Нисмо само ми потписани, који овако говоримо, него сви прави родољуби Босне и Херцеговине би овако говорили и потписали.

Можда би нам се казало, да су и неки данас цивилизовани народи прошли истим путем, којим води Аустрија Босну и Херцеговину. Али питамо ми: треба ли Србија, Румунија, Бугарска, Грчка, Босна и Херцеговина да прођу све тешке фазе, које је прошао народ Француске, Енглеске, Талијанске и Шпанске. Има ли данас још људи, који желе да се врати срамно време инквизиције, Ивана грозног и т. д. и т. д. То би значило, здравоме човеку прво увести у крв тешке и опасне болести, па га онда од истих лечити. У том случају била би нам историја и наука излишне. Млад народ треба да се уреди и управља на основу научног искуства и по његовој потреби а не по калупу управе, какве старе државе.“

Пошто књижица тражи, да се остави народу Босне и Херцеговине нека сам путем општег гласања реши о својој самосталности и судбини, завршује овим речма: „Ако се све ово не може постићи, онда нека се бар на том поради, да нам Аустрија више зла не чини.

Ми смо уверени господо, да ви знате боље него ми, да радећи за нас, ви не радите само за наш народ, већ принашате жртву праведној ствари, напретку, цивилизацији, општем миру и међународној узајамности. То није само народ српски, који ће вам бити захвалан за то дело, него цело човечанство. Ми се надамо, да ћете ви одговорити нашем апелу као што то ова ствар, ваше име, достојанство вашег народа и ваш глас изискује.“

Мил. Том.

Народни збор у Пешти.

Не само у Пешти већ и у Острогону и осталим местима, која су пријавила да ће држати „народни збор“, чине се велике припреме да збор буде што импозантнији. У самој Пешти сложила се и опозиција и владина странка да збор буде најекламантнији доказ мађарског незадовољства,

Прокламација грађанства излепиће се по улицама Пеште тек данас, међутим прокламација пештанске свеучилишне омладине дошла је у руке јавности још у петак. Та је прокламација веома карактеристична. Ево нека места из ње:

„Камарила је једним делом поново богатија. Народу тече поново крв услед једне нове ране! Дали ће јаукнути земље због ове ране?...

Нека нам најдубље сјуре отров у срце, — нека нам раздиру ране, које су почеле зарастати; али из срца народа неће ишчупати никад љубав према дичној домовини. У срцу земље грозничавим се огорчењем скупља сваки Мађар без странаčког обзира. Лечити треба ране народа, ублажавати му боле, заједничком вољом и сложним радом!...

Грађани! Нека вас обузму осећаји свете дужности! Као муња нека проструја кроз срце сваког домољуба тужба против на позор изнешеног народног поноса и части! Пружите помоћ уштапљеном телу, помажите га и ви, јер ће се сурвати под теретом грдних рана! А ти надо нашег народа! Омладино наше обожаване домовине! Ступај и ти у редове бранилаца!

На дело грађани!

Држите народне зборове! Дајте израза вашим осећајима! Дигните вашу реч да се освети повређена народна част! А ти мађарска омладино! Одушевљавај се примером домољуба, који бране повређену част народа!

Потпомажите их у племенитој намери! А ако захтева мађарска домовина, не малакшите никад!“

Овај проглас послат је у унутрашњост и свима корпорацијама школске омладине.

Духови су у Мађара јако узрујани, раздражени, струја је бурна, но још нема правца. Сутрашњи ће јој збор свакако определити — правац.

Политички преглед.

Расположај међу руским официрима.

— Енглески лист „Дели Њу“ обнародовао је из бележака једног официра, који се у Тифлису бави, многе интересантне вести о том, какво мишљење влада у високим руским војничким круговима. Дотични руски официри веле, да рату с Енглеском мора претходити рат с Аустро-Угарском. Исти официри грде Гирса свакојако због његове колебљиве политике, што непрестано одлаже неизбежни рат с Аустро-Угарском. Кад не би Гирса било — тако рече кнез Дандуков-Корзаков — то би наши козаци били већ у Пратеру код Беча. Ђенерал Шеремљев приметио је, да ће много од тога зависити, како ће се Пољаци и народи на Балкану владати, а што се тиче Немачке и Аустро-Угарске, то се Русија њих не боји нити кад би биле здружене, камо ли пак сваке посебице. Победа је руска у оба случаја извесна. Тако вели енглески лист „Дели Њу“ да се мисли у руским вишим војничким круговима.

„Буна“ у Амстердаму, стишала се са свим. У осталом сад је изишло на видело, да се тај метеж није ни десио из политичких разлога. Има тамо неки обичај, игра, с обешеном јегуљом, па је полиција ту стародревну игру хтела да забрани. Из тога се изродила туча, која се после извила у крв. Господа новинари опет дакле направили од муве медведа.

Промена владе у Енглеској. Ми смо већ донели вест да ће конзервативци у Енглеској саставити кабинет. Значајно је то, да се господа преварише у рачуну, јер ни један од слободоумнијих људи, не хтеде с њима да деле „славу“ ни министарство. И кад је тако, онда се може знати унапред да ће та „слава“ и то министарство бити кратког века.

Оружање Француске и Немачке. И Француска и Немачка журно се оружају с пушкама магацинскима на форму револвера, с којима се може 7 пут једно за друго испалити а до 20 пута пући у минуту. Лепи изгледи за нов рат, а још лепши за народни џеп, јер кад су две државе набавиле магацинске пушке, то ће учинити и остале. Радујмо се!

да те бог сачува. Ја сам мислио, искупили се шегрти, да се играју, а не да су то момци за оружје. Бадава, прошла су она времена, кад смо ми војевали!“

„А како је то било, чика-Перо, кад си побегао из мађарског ропства, што је мало час споменуо чика-Марко?“ запитах ја.

„Није било баш најлепше. Мрзи ме, да о том и мислим, а камо ли да још говорим,“ одговори Пера.

„Та де Перо, причај,“ рече му чика-Марко. „Мој синовац јако воли приче из доба нашег војевања, а ни Сава ни бата-Јова нису још чули, па би те и они радо слушали. Него дед се прво ракијом поткрепи.“

„Кад желиш, онда ти жељу несмем одбити,“ одговори Пера, па пошто се из тикве добро поткрепио и неколико тренутака сукао бркове, отпоче овако:

„Кад смо оно код Беле Цркве побили мађарску војску, која је Белоцрквањима дошла у помоћ, онда смо се нас једно педесет момака које Вршчана које граничара пустили у потеру за разбијевом војском. Но код Удварсалаша нађосмо се уједаред у небраном грожђу. Ове, које смо ми гонили, стали су, а ода сврху страна навалише на нас Мађари. Ми нисмо ни спазили, да је гоњеним Мађарима од Вршца нова помоћ дошла, те су нас уједаред опасали, да смо се морали или предати, или сви до једног изгинути.

„Јуриш, браћо,“ ускликнух ја, „па што ком бог и срећа јуначка да!“ Јест', ал кад ми опалисмо и кад они опалише, па кад се згледнусмо, а оно већ половина од наших лежи на земљи. Међу тим се у трку приближавали и мађарски коњаници. Све поље, колико си могао прегледати, притиснуо је силан Мађар као мрав, које пешак, које коњаник. Да смо крила имали, не би смо могли кости изнети Ја сам обневидио и хтео сам онако слепо у гомилу јурнути, али ме другови задржаше, а наш четовођа онако рањен истави белу мараму за знак, да се предајемо. Прости мађарски војници хтели су нас као псе потући, али им нису дали официри, него нам само одузму оружје и под јаком стражом отерају нас у Лугош. Иза нас ишла су кола, на којима су возили рањенике, багажију и наше оружје.

До Лугоша ишло је којекако. Мађарски војници тукли су нас по неки пут кундацима, кад то нису спазили официри, а врло су нам мало давали јести, тек може се рећи, да су с нами као са заробљеницима доста лепо поступали. Нису баш ни они имали бог зна колико јестива, па нису ни нами могли много дати. Али кад дођосмо у Лугош, онда су за нас једнике настале праве муке. Штогод је Немаца и Чивута тамо било, све се то искупило, па се на нас бацали камењем и блатом, а Чивуткиње су издалека на нас пљувале. Онда ми се, браћо, смркло пред очима. Хајде што нас Мађар заробио. Гинули су они, гинули смо и ми. У јуначкој борби заробљивали смо ми њих, и они су ето сад нас. Аман та жгадија нит је што учинила за Мађаре, нит се крвавила, па се ето сад баца камењем и блатом на нас, а њихове бестидне жене пљују! Тако би исто они чинили и према Мађарима, да смо их ми заробљене у Лугош дотерали, овако пак излише сву своју поганштину на нас.

И још горе би било, јер ми везани нисмо се могли бранити, а они не само што су се бацали камењем и блатом, већ нас напаше палицама и батинама, па би нас и претукли, да мађарски официри не заповедише војницима, да око нас направе шпалир и сваког бајонетима прободу или баш из пушке убију, који би нас год дирнуо. Ох браћо, од срамоте не би ми могла душа у рај ући, да су ме тада они бесни људи и жене камењем и штаповима убили! Но то нису дали мађарски официри и војници, већ сабљама и бајонетима разгонише дивљу гомилу, па нас отераше у неку опалу кућу, где под шупу сместише наше оружје, а нас оставише у авлији. У Лугош смо стигли око пет сати после подне, па ћемо ту и преноћити, а сутра ујутру даље, бог те пита у које место мађарско тамо на крај света. Дали су нам мало да једемо, па нам свезаше руке и тако нам заповедише, да легнемо на голу земљу и да се ту одморимо. Наши пак стражари ударише у вино и песму, а моји другови од тешког умора поспали као поклани. Само сам ја будан био. Стражари су донекле све жешће пили и све жешће певали, док нису око десет сати ноћу почели малаксавати. Полагано па је умукао глас и последњег стражара и сви су почели у велико хркати. Ја ту прилику употребим, те тешком муком зубима раскланцам узицу на рукама, па једну извучем на поље. Сад сам био одрешен. Лагано се довучем до шупе, па како је падала месечина на наше оружје, опазим своју пушку, зграбим је и преко маленог зида скочим у комшијску башту, а одатле се кроз опалу тарабу провучем на улицу. Сад сам био слободан, али сам морао врло опрезан бити, да ме мађарска патрола не ухвати. Чим сам чуо што, одмах сам се скрио и тако у највећој зебњи и страху изађем из вароши, па ударим правцем према Белој Цркви. Пут ми је познат био, а путовао сам само ноћу, дању пак био сам скривен или у шуми или по кукурузима. Тако сам треће ноћи стигао на белоцрквански хатар, а одатле у српски логор код Врачев-Гаја. Сутра дан сам већ стојао у ватри против наших душмана, а кад су ме Мађари заробили, нисам мислио, да ћу жив из њиховог ропства изнети главу. Но хвала богу, ја сам ево још и данас жив и ето пијем с добром браћом ракије.“

„Да бог да још дуго живео, брате Перо! У твоје здравље!“ рече чика-Марко и потеже из тикве, што и ми остали учинисмо, а Пера је испио последње капи. Сад тек отпочесмо доручак и остасмо код Пере до у вече, а за то време пало је још више прича из старога доба, о чему ћу други пут говорити.

З. Ј.

ДОПИСИ.

Турска кањижа 12. Јула. (О подизању овоместе српске вероисповедне школе.) Поодавна не добисте повољног гласа из овога места. Узимам ево перо, да вам у неколико речи опишем једном и радосну вест, и то о нашој српској вероисповедној школи, па да се и у јавности види и чује, да народ наш у овом месту живо настојава око тога, да школско здање из нова подигне. Што је за похвалу нека је похваљено.

Да је школа данас један од најмоћнијих фактора за просветно благостање једног народа, а без сумње и целог човечанства, о томе ваљда не треба више спорити. Сви народи теже данас: да што савршенији степен у умном благостању постигну, знајући, да им једино у томе лежи и основ даљег напретка њиховог.

У колико се та тежња данас за умним напретком више опажа, у толико више видимо, да све због оскудице — с натегом бива; јер су путеви, којима треба један народ да пође до благостања свога, сурови, рапави и не углађени. То би нам било још очитије, кад би се само упустили, да изближе посмотримо наш народ, и да испитамо дане његове и прилике у којима данас тако горко живи. Али моја намера није та, то је опште позната истина и с тога и прелазим на ствар.

Овдашње српско школско здање тако је у јадном и жалосном стању, да не изгледа ни најмање на просветни дом. С тога је требао се изнаћи извор из ког би се школско здање са свим изнова и закону одговарајуће подигло; а да становницима не буде на терет, јер пореза има и сувише које сироти сносити морају — па да је и подизање школе путем размета учињено, то би овдашње становнике до највеће оскудице довело.

Наш врли и дични бележник и народни посланик на карловачком сабору г. Паја Димитријевић, у договору са овдашњим општинским начелником г. Јованом Ђурковићем, ком тако исто напредак српске школе на срцу лежи, — постарали су се и сазваше представнике општинске, у преставничку седницу у којој изнеше предлог, да се од пашњака општинског тако назване „баре“ која општини никакве хасне не доноси, осим што гуске на истима уживају, — оцече до 100 ланаца, па да се иста земља за баште под закуп на шест година изда, а у име закупне своте да се из штедионице подигне 8000 ф. а. вр., који би се зајам за истих 6 година отплатио, — ако би се пак мањак показао, то да се исти пашњак односно баште још на три године даље под закуп издаду.

Г. бележник Димитријевић са истинским српским осећајима, и како смо већ од њега навикнути одушевљено је предлог образложио и представнике умолио, да исти приме; г. Магарашевић представник пак изјави, да пошто је овде што се броја душа тиче становништво на пола подељено, но урбаријална земља са Мађарима није саразмерно бројем сесија једнака и пошто је пашњак компетенција урбаријалних сесија, то он предлаже, да се предлог г. бележника Димитријевића прими, али с том примедбом односно додатком: да се од узајмљене своте српској вероисповедној школи свота у размеру српских, а мађарској школи опет свота у размеру мађарских даде.

Напоменути ми је: да овде има 5 спахија наследници Сервицкови, од којих двојица у седници беху и негодоваше, да се од „баре“ прилог друкчије подели него полак на једну а полак на другу школу; желећи да се ту народност вређа.

После подуже бурне дебате решено буде: да се предлог г Димитријевића, што се зајма тиче, прима као одлука, но да би и спахије, који пола порезе плаћају од целе своте у општини, на ову просветну цел приложили, да се „бара“ остави на миру, а да се зајам од 8000 ф. а. вр. узме и подједнако на обе школе подели; а дуг да се на порезу избаци, онда свака народност једнако сноси свој терет.

Ал сад се спахије збунише, и кад се одлука обнародовала, уложише призив против решења овог.

Сад се ствар у томе састоји, да је апеловано решење послато градомећи, где ће, надамо се, потврђено бити; јер не сумњамо да ће одбијена бити апелата, кад је сама ствар тако важна. Но идемо да видимо.

Најпосле не може ми се на ино, а да јавно у име наше дечице, која за просветом жуде, не изречем захвалу нашем чувеном и општељубљеном бележнику г. Паји Димитријевићу, и заслужном од свију поштованом начеонику нашем г. Јовану Ђурковићу, који су неуморно већ више пута ову општу ствар на тапет изнашали, и једва сада с тешком муком произвели.

Ђ. Нинчић
срп. нар. учитељ.

Митровица, 15. јула. (Шта смо дочекали.) Уздржавао сам се штов. г. уредниче да ово што ћу сада — после оног дана на јавност изнесем, када је заисто и умесно било. Премишљао сам дуго па сам најпосле и вас на уму имао т. ј. да ваш лист не запремим оваким стварим, а и уверен сам да сте и ви већ сити хрђавих гласова од стране оних наших свештеника, који спадају у ред Германових љубимаца. Неки вас и пресудише с речима: „Јаша је претериво у погледу наше црквене автономије“; па и сам сам ту слабост имао. Пуно право имате. Не штедите ни брата рођена од јавности ако је заслужио, јер ако је, небило и њега.

Но да пређем на саму ствар. Случајно пре неки дан прођо идући својој кући поред срп. нар. кафане, захтеми се у један мах да чашу пива попијем. За једним округлим столом у башти затечем неколико мојих познати међу којима као изнимак и попа шимановачког тако пијана, да сам морао посумњати едали би се одазвао и онда, када би га по његовом у Срему популарном имену поздравио.

Учтивост ме је на ред позвала. Поздрави се са свима присутним па и код попа Т. нехтедо изнимак правити.

Тек што сам за сто сео, поче ме безобразно тај госп. тако нападати, да сам био принуђен замолити га, да ме се окане и на миру остави. Узалуд беше све. У његовом тотално пијаном стању присвоји јавно сво наше т. ј. народно добро као вечиту имовину њег. наименов. па најпосле сврши у његовој бесној разјарености свој говор овако: Шта ћете ви и ваши учинити, та ми опет радимо што хоћемо.

Приликом ових изрека мешао је и таке безобразне речи да сам се већ хтео заборавити, но цео сто нашао је за добро, да се разиђе.

Чујем да је у кафани код „златног лафа“, ради његовог неморалног понашања, од два млада техничара родом из Сомбора, који су као гости овдашњег трговца Ст. Б. лупан требао бити, но уздржаше се ти млади људи, и понеше само вечиту успомену тога несретног попа у својој души собом.

Чујем даље да је тај господ. у једној кафани . . . . . оно постигао, што је изображење младих техничара одвлонило но то је све његова скромна душа у Шашинце однела.

Даклем таки човек служи Богу, а народу од његове наименов. одређен да срп. народу православну веру одржи?

Зар су таквог соја сви свештеници односно присталице Анђелића. Волео сам те а и нисам те волео „Света“ наименовасти, ал сад те непоштујем, јер српска пословица вели: „Кажи ми с ким се мешаш па да ти кажем ко си.“ **И. М. М—ћ.**

Вести из места и са стране.

За Србе лекаре. Из Јарковца нам пишу, да је тамо расписан стечај за лекарско место. Плата је 800. фор., а посета дању 20 нов., ноћу 40., Осим тога, нема ни у најближој околини као Самошу и Маргити лекара, па би се људи радо Србину лекару поверили и од њега помоћи у болести тражили. Уз то у Јарковцу има повише и таквих кућа, које би лекару Србину годишње плаћале. — Рок је до 23-ћег августа, а молбенице ваља слати на Stuhlrichter-Amt, Antalfalva.

† **Христина Ђ. Јакшић.** Из Београда стиже нам тужна вест. Жена српског песника и уметника пок. Ђуре Јакшића умрла је 11. о. м, у Београду. Покојница борила се још за Ђурина живота са разним неприликама, а највише са лошим материјалним околностима, па зар је онда чудо, што је после Ђурине смрти подлегла. Смрт доброг мужа, сина Белуша, кћери Тијане и њене деце утицаше убилачки на и онако порушено здравље Христинино. 11. о. м. наступила је катастрофа и хладна смрт ослободила је мученицу њезиних мука. — Како нам извештај јавља, београдска господа и колеге пок. Ђуре нису посећивали покојницу кад је боловала, а нису нашли за вредно ни да је до гроба отпрате. То је врло жалосно.

Спровод покојнице био је скрпљен, појало је младо певачко друштво „Јакшић“ а пратња се састојала већином из младих људи, који одаше последњу пошту покојници. Лака јој земља!

Напредњачка штедња. „Одјек“ пише: Од како је уважена оставка бив. београдском кмету, г. др. Владану Ђорђевићу, биће ваљда већ година дана, но он опет још и данас прима из државне касе, као што се чује, око 50 дуката месечно. Ми би желели да нам надлежни објасне, на име чега г. др. Владан прима из државне касе 50 дуката месечно, на основу каквог законског прописа и из какве буџетске партије. Колико ми знамо, плату из државне касе могу примати само чиновници активни, на расположењу и у пензији, а г др. Владан указом није стављен ни на расположење, ни у пензију, нити је какву службу до сада добио.

Економске штипендије 168 бр. званичних „Народних новина“ доноси стечај о штипендијама за ученике економске школе у Крижевци. Упражњено је 42 штипендијска места а могу компетовати ратарски синови из тројединице и бивше војене крајине, који желе да се у економској струци изобразе. Молбенице за девет државних и четир крајишке штипендије шаљу се унутрашњем одјелу хрватске зем. владе у Загребу, а за остале 29 штипендије опћ. поглаварствима у Лудбрегу, Ђелоковцу, Копривници, Бишкупцу, Стубици, Брдовцу, Одру, Сесвету, Дубраву, Поповачу, Лудину, Пречецу, В. Горици, Оборову, Сетушу, Сиску, Калнику, Судовецу, Равену, Крижевци, Топлици, Ђурђевцу, Врбовцу, Св. Ивану Жабну, Св. Петар Ореховацу, д. Стубици. Компетенти морају имати 16 година, бити сиромашни, здрави и морају имати школску сведоџбу о добром успеху.

Новинари при маневрима. Изашла је наредба, с' којом се забрањује да новинари у будуће могу присуствовати на маневрима наше заједничке војске. Новиварске извештаје шиљаће листовима један варочити биро, састављен из војничких часника.

Србин научењак у Француској. „Одјек“ пише: У Паризу изашла је књига под насловом: Дв. године у Панами, од писца, који из скромности није хтео ставити свога имена, но се задовољио псевдомимом, е зна се да је то млади Србин, Велизар Ј. Мариновић, који је на пољу природних и математичких наука, а нарочито по струци електрике и као техничар стекао у Француској већ лепа гласа. Он се са знатним радовима јавља чешће у великом научном часопису „La Lumière Eléctrique“ (Електрична светлост) где ради стално као секретар редакције, и доноси одабране недељне прегледе по струци електрике. А сада је изишао пред француску и европску публику са горњим делом пространијих чланака, које је написао из својих успомена и бележака за време свога дужег бављења у Панами (у Америци), где је као техничар у служби друштва за прокоп морског канала између атлантског и великог (мирног) океана имао прилике, да види сам собом све разнолике појаве тамошњих предела у погледу природе и климе. племена и друштва и нове културе. Међу знатнијим умним радницима и вештацима из Јевропе био је код радња око прокопа панамског канала пуне две године и наш вредни земљак, г. Велизар Ј. Мариновић, те привео свој део у највећем техничком предузећу свога века. Књига г. В. Мариновића подељена је на 14 чланака, а поједини чланци писани су тако прегледно и лако, да ово дело доиста пружа читаоцу и лепу забаву и поуку. Ова књижевна појава пропраћена је и у француској штампи с пажњом и симпатијама. Лист „Либерте“ оцењује књигу ова о: „Дело је пуно занимљивих појединости. А ради чега се може особито хвалити, то је искреност, срдачност писца и згодан обрт, који он даје свом спису. Ово је одлична француска књига, колико по значају онога, који пише, толико и по јасном, лаком и поетском језику. И није за мало чудо, кад смо дознали да и поред оваких особина књиге, „писац је Француз само по својим симпатијама, а у ствари је Србин“. Ми искрено препоручујемо ову књигу свима, који траже корисне забаве и лепе поуке у новијим појавама француске литературе.

Сељачки немири у Шкотској. Скоро да нам брзојави сваке недеље доносе вести о разним немирима. Није прошло ни неколико дана, како стиже глас о немирима у Италији и Амстердаму, а сада стижу исти гласови и из Шкотске. У северном делу брдовите Шкотске појавили су се немири малопоседника. Дошло је и до сукоба са полицијом, која је гоњена светином побегла у оближњи градић. Морала је доћи војска из Пилмута, да успостави мир. — Веле, да се поседници због грдних терета и рђавих материјалних прилика дигли.

Кратке вести. Из села Грабовице у Србији јављају, да се један због проневере оптужени чиновник брани, да му је протоколе о примању порезе појео ветар. Шта још неће напредњачки чиновници учинити! — Усљед марвене куге затворена је српско бугарска граница од Видина до Брезове. — У Букурешту је била туча између опозиционара и владиних присталица. Пуцало се из револвера. Има више рањених, једна особа је убијена. — У селу Тужини ђитрањске жупаније начинио је лед 10 хиљада фор. штете. — У Маријенбадском купатилу било је ватре. — У Пешти има 24.537 бирача — Бечки анатоси Хиртех основао је у Мебнонгу код Беча народну школу, цркву и дом за сиротињу. — Пастира Мартина Трстењака из Селнице убио је гром, кад је био на паши с овцама. — У Срему су похватани многи лопови. — У Прогару је убио рибар Пера Пузавац пудара Милана Божуна. Перу је наговорила на то недело Миланова жена, с којом је Пера потајно живио. Убица је признао свој злочин — Неки пруски официр затворен је што је издао некој туђој држави план магдебурске тврђаве. — Тераса морског купатила у Бинишу срушила се, те је на 100 особа пало у море. Многи су тешко рањени, јер су падали преко балвана од купатила. — Париска изложба неће бити 1889. г. већ 1890. г. — У Сегедину ће се отворити технолошка изложба.

Трговина.

= **Нови Сад**, 19. (31.) јула. На свршетку овонедељнога житарскога рада, преостаје нам да забележимо, да је целе недеље само мало промета било на нашој пијаци. Недељом и празником бива повише довоза са раном, пошто радним даном се живо ради у пољу, вршидба траје у наши крајеви. Сутра у недељу надамо се обилном довозу ране на нашу пијацу; тако обилном каквога још после овогодишње жетве није било. Сутра ће да се у неколико и цена одреди, која је до сада само провизорна била. Ако се наши спекуланти буду равнали према ценама у Будимпешти што су данас, ваљало би шеници цену повисити. У осталом зависиће доста и од продуцената. Међутим нова шеница је са 10—20 н. последњих дана ове недеље скупље плаћана. Остала су зрна покрај слабе продаје по непромењеним ценама. Што се тиче каквоће шеничне овогодишње, која долази на нашу пијацу, најизврснија је шајкашка, из Срема се доносе тешке робе, оба су зрна боља него на новосадском земљишту што је ове године родило.

До данас је била рани цена ова: шеница стара 7—7 ф. 20 н., нова 6 ф. 70—80 н. и до 7 ф. Наполица 6 ф. 50 н. Зоб 5 ф. Јечам 3 ф. 60 н. до 4 ф. Кукуруз 4 ф. 30—60 н. од 100 кгр.

Брашно. Прошло је више него месец дана како наши млинови нису мењали цену брашну, било је шенице и скупље и јевтиније, али се брашну одржала једна те иста цена. Продаје има задоста, пошто се односи за Босну, Троједнипу па и Србију. Цене су ове:

Број	0	1	2	3	4	5
ф.	15·60	15·—	14·60	14 —	13 —	12·40
	6	7	8	8½	8¾	9
	12·—	11·60	11·40	11·40	10 60	8·—

од 100 кгр.

Маст и сланина без промене.

Вариво лањско слабо пролази, како приспева нов пасуљ, старом цена који дан све ниža. Плаћа се бели 5 ф. 80 н. до 6 ф., жути 6 ф., пасуљица 6 ф. 20 н. од 100 кгр.

На пијаци са поврћем је данас код нас најзанимивији посао и промет. Роба наших вртара-бостанџија однаша се жељезницом и водом на све стране. Цене су до скора биле доста високе, сада је једини патлиџан још скуп. Цена: Кромпир рани 1 ф. 50 н., пасуљ зелен 2 ф. 50 н. од 100 кгр., паприке 20—30 н,, краставци 2 ф. 50—3 ф., патлиџан 1 ф. 40—60 н., купус 4—6 ф. од 100 ком. Остала кухињска зелен на дуготрајној суши јако упазађена, те јој каквоћа лоша. Вреже је по нешто на пијаци, диње и лубенице прво коло 20—24 ф. од 100 ком. Воћа је крушака и шљива на пијаци, цена 6—12 ф. од 100 кгр.

Свињска и месарска пијаца слабо посећена. Угојени свињи тешки 37—38 н., средњи 38 до 39 н, лака месната роба 39—40 н. од 1 кгр. Теоци лаки млади 10—12 ф., средњи 12—14 ф., старији тежи 18—24 ф. од ком. Јагањци 6—12 ф. од пара. На живинској пијаци није довољно робе. Цене су доста скупе: Пилићи 40—60 н., већи 80 до 90 н., кокоши 1—1 ф. 20 н., пачићи 60—90 новч., старији 1 ф, гушчићи 1 ф. 20—60 нов., кљукане гуске 2 ф. 20—80 н., ћурићи 2 ф 50—3 ф. 50 н, од пара.

*

У **Пожуну**. 17. (29.) јула. На овчијем вашару било је 3641 ком. оваца разне пасме. Погађане и плаћене овце за извоз 18—23 ф., за овдашњу потрошњу шиљежад 9—17 ф. од пара. Сав догон је распродан

*

На марвеном вашару у **Будимпешти** 17. (29.) јула било је 2303 ком крупце и 319 ком. ситне марве за кланицу. Продано је 40 бикова по 10 до 200 ф. од ком., 1078 ком. волова од 210—350 ф., 609 ком. крава јаловиx од 150—180 ф. од пара., 400 ком. музара крава од 80—170 ф. од ком., 176 ком, бивола од 120—200 ф, од пара, 317 ком, теоца од 18—26 ф. од ком. Месо воловско 48—55 ф., кравије 40—46 ф, телеће 55—60 ф., биволе 40—42 ф. од 100 кгр.

*

У **Бечу** 17. (29.) јула. На месарској пијаци 2868 ком. теоца је било, свиња живи 1971 ком., заклани 155 ком., живи оваца 3860 ком., заклани 191 ком. јагањаца 151 ком. Множина фришкога меса износила је 30.758 килограма. Теоци слабо пролазили, овци боље цене нису повишене. Плаћани теоци 18 до 48 ф. од 100 кгр., овци 9—27 ф. од пара.

Карловци 19. јула.

14. јулија почели су испити у богословији. Четврта је година прва на реду. При раздавању сведоџаба 19. јула Бранковић архимандрит употребио је полицију Вредно је и то споменути, што су се у тај пар поред полиције нашле и слуге дворске у непосредној близини, са куваром благодејанским на челу. У допису опширније.

Најновије вести.

— **„Народни збор“ у Пешти.** Свеучилишна омладина у Пешти држала је седницу и закључила, да на „народном збору“ корпоративно учествује. Од нових места, које ће од сад држати „народни збор, пријавила се Ђиређхаза.

— Ирско-национална штампа врло је незадовољна с новим енглеским кабинетом. Иста штампа сматра именовање маркиза Лондондерија за ирског подкраља као увреду за читав ирски народ. Што је пак Хикс-Биш наименован за ирског државног секретара, за то вели ирска штампа, да је тај човек свакако несимпатичан и незнатан чиновник, али није никакав државник. У опште, по најновијим вестима, у Ирској се спрема бура, коју конзервативци неће моћи свладати.

— По последњим гласовима из Трста, разболели се 19-тог јула њих деветорица од колере, од којих су четворица умрли. Од почетка зараз. разболели се њих 111, од којих су 65 умрли, њих 23 се излечили. а њих 25 још болују. Зараза се непрестано шири.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

(Стигли 17. јула у вече.)

Фијума. Од колере оболело 3, умрла 1 особа.

Амстердам. Од јуче влада у вароши већ мир. Осим две војничке постаје, остала војска већ отишла. Међутим власти ипак бојећи се немира, забранили су социјалистички збор у недељу.

Ситнице.

Горуће море. У Баку на касписком мору наслађују се Руси и странци више пута дивним призором, гледајући како море гори. Познато је, да на источној и на обалама касписког мора има сила божја нафте, те да се у Баку највише петролеја произваља. Нафте има много и на морском дну, из кога се често дижу плинови над море. Ако се ти плинови упале, засја море у великом опсегу, као да си на њем упалио тисућу ватра. Пламен пламти све дотле, док не дуне ветар те га угаси. Један путник приповеда о том мору што горе ово: Ми смо најмили барку на пару, те смо запловили на море. Ноћ је била дивна. Месеца још није било на помољак, тек су звезде трептале на плаветном своду. Још за дана дознали смо, где је плин стао извирати. Упутимо се оним правцем. Кад смо били близу, запали један морнар руковет кудеље, намочене у катран, те га баци на море. У час запали се плин. Ми појурисмо што смо брже могли на други крај. Кад смо добро подмакли, уставимо се. Призор је био величанствен. Хиљаде пламећака дизало се из мора и гибало у зраку. Море је тек мирно струјило, а то је додавало још већу дражест тому призору. Пламећки су се савијали, гинули у мору и опет се појављивали. Пламен се ширио све даље и бивао је све то јачи. Нема светлости с којом би ову могао присподобити. Ми смо гледали дуго и дуго и нисмо се могли те красоте нагледати. Касно у ноћ вратисмо се кући.

Особењак Макс Легран путовао је брзим влаком из Париза за Трувиљ, када је влак пролазио кроз шумицу, опазише путници више девојака, које влаку и његовим путницима домахиваху марамама Легран, стојећи на прозору вагона, поче се девојкама смејати те их не одпоздрави, на што му једна од њих рече: Ти стари звекане! Дошавши у Трувиљ, Легран упути се префектури, да сазна за девојчино име. Ту му пође за руком да дозна, да је то Талијанка 18 год. стара, именом Розета Сапфелис, која борави у трувиљском купатилу. Пре неколико дана био је о тој ствари претрес на суду, коме је Легран тужио младу девојку за увреду поштења; довео је више сведока, чиновника са влака, који потврдише, да су чули погрдну реч. Неки млади чиновник, који се такођер у влаку десио, захвалио је девојкама учтиво на поздрављу њихову. Пред судом изјави, да га је лепа слика девојака у шуми тако узнела, да је само гледао, а није слушао. те зато и није ништи чуо. Дражесна Талијанка рече: Ми смо дуго очекивале влак само да поздравимо путнике, па кад је влак приспео, овај се господин тако намргодио, да сам му морала рећи оваке речи. Судија поче одговарати Леграна, да одустане од тужбе, али пошто је овај то одлучно одбио, осудио је суд младу Розиту на 15 франака казне, коју је она смешећи се закруглила на 20 франака.

Изјава.

У прошлом, 109. броју „Заставе“ ушла је под рубриком „Ситнице“ белешка о вампирима чему ли. Ту глупост бацили смо били под сто, па ће га бог сам знати, којим путем уђе у лист. Ма да је то било у „ситницама“ ипак молимо штов. читаоце да нас извине што се то могло десити.

Ур. „Заставе.“

Дописка уредништва.

Г. г. дописницима из Шајкашке, Карловаца и др. Дописи су већ сложени, али су морали из овог броја изостати.

Уредништву нашег листа стигло је на приказ:

Romänische Revue. Политичко-литерални месечни часопис. Излази у Пешти под уредништвом Др. Корнелија Ђаконовића. Цена 8 фор.

Босанска вила. Бр. 12. Садржај је одабран. Препоручујемо овај лист нашој публици. Уредник је овом листу Божидар Никашиновић учитељ у Сарајеву. Цена је 5 фор.

Material zur Denkschrift der galizischen Russen. Von A. J...vitsch. Цена је 1 фор. Стр. 173. Добити се може у уредништву „Парламентера“ у Бечу.

Programm zur Durchführung der nationalen Autonomie. Von einem Slaven. Цена 1 фор. Добити се може у уредништву „Парламентера“ у Бечу.

Извјестија С. Петербугскаго славјанскаго благотворителнаго обшчества. Нмр. 6. Излази у месечним свескама у Петрограду. Цена је 2 рубље. Адреса: Славјанско благотворително общество. Александрискій театръ, въ домъ Голубева. Нмр. 7.

Јаван рачун.

Да се издржим на вишим школама у Бечу и Прагу изволели су ми дарежљивом српском руком помоћи: По 15 ф. сл. срп. црк. општина у Ст. Бечеју и гђа Милева Ст. Миловановa из Н. Сада. — По 11 ф. г. Стева Димитријевић из Н. Сада и 15 комада „Полаженика“. — По 10 ф. гђе Хермина Г. Берковића, Ана А. Пајевића, г.г. Гавра Мијатовић млађи, Ј. Томић, Коста Рајић и Танасија Јовановић, сви из Н. Сада; Никола Контић из Инђије, гђа Милева удова Топузовића из Шапца и г. др. Змај-Јован Јовановић из Беча. — По 9 ф. др. Јован Велимировић из Н. Сада. — По 6 ф. др. М. Савић из Н. Сада. — По 5 ф. гђица А. Јовановића, г.г. др. Михајило Полит, проф. М. А. Јовановић, др. А. Кода, Марко Шилић, Милан Јовановић назанција и Ђ. Милутиновић, сви из Н. Сада, Јован Љубиша из Ст. Пазове и Душан Кушевић из Пожеге. — По 4 ф. г. Ст. Гавриловић из Н. Сада. — По 3 ф г.г. др. Ђ, Натошевић и Н. Димовић из Н. Сада. — по 2 ф. гђе Драгиња А. М. Матића, Персида П. Маркуши, Дара Миловановa, г.г. Петар Попадић, Душан Јовановић и Н. Н., сви из Н. Сада. — По 1 ф. г. Стеван Поповић-Пецијa из Н. Сада. — 7 ф. 80 н. из Мартопоша послао г. Тоша Петаковић учит. приложили: по 1 ф. г.г. Тоша Јеремић, Влајко Јеремић, Младен Бакалић старији, Младен Бакалић млађи, Милош Бандић, Алекса Добрички и Тоша Петаковић; по 50 н. г. Аркад је Терзин, по 30 н. г. Теша Зорићева. — 7 ф. 60 н. пошаше ми млађа браћа, и скупише међу собом — 18 фор. добио сам од поваца, који је скупљен приликом скупштине „Матице Српске“. — Изричем овим сваком прилагачу своју највећу захвалност, јер да неби горњих дародаваца, не би могао свршити прву годину свога школовања на универзитету.

У Новом Саду 17. (29.) јула 1886.

Радован Кошутић,
слушалац филозофије.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

У наклади потписане књижаре изишла је књига:

КАКО СЕ ВАЉА ЧУВАТИ И ЛЕЧИТИ
од
КОЛЕРЕ.

За народ написао
Др. ИЛИЈА ОГЊАНОВИЋ
варошки сремски лекар у Новом Саду.

(Прочитано у седници „Задруге лекара и апотекара доње Бачке.“)

Садржај. I. Две-три речи у напред. II. Од чега долази колера. III. Како се ваља чувати од колере? IV. Како се убија гад (дезинфикује). V. Како се од колере лечи.

Не дао Бог, да нас ова несретна болест походи, али како се појавише поједини случајеви и на земљишту, које припада нашој царевини, то држимо, да би наше власти и кућевне старешине ваљало да се унапред већ спреме за сваки случај, и да куће своје удесе онако, како то наука лекарска препоручује и живот свој у свачему удесе, како би опасност сваку од себе и својих милих и драгих отклонили. Горespоменута књижица има намеру, да о томе поучи наш народ и кућевне старешине, те с тога је препоручујемо нашој пошт. публици. Цена је 20 новч. од комада. Препродавцима дајемо % рабата.

Књижара Луке Јоцића и др.
у Новом Саду.

Изашао је

„ЈАВОР“

БРОЈ 29.

ЛИСТ ЗА ЗАБАВУ, ПОУКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Властник: **Змај Јован Јовановић.** Уредник: **Др. Илија Огњановић.**

Садржај:

Кавкаски роб. Слободно с руског, од грофа Л. Н. Толтоја, превела Зора Ховорка-Калића. — Хортобађска крчмарице! (Петефи.) Од Раде. — Милан Лалошевић Приповетка из живота. Од Нике Грујића-Огњана. (Наставак.) — Осам дана по Црној Гори. Побратиму Аксентији Мародићу срп. академ. сликару. Од дра Лазе Томановића. (Наставак.) — Човек у прво доба. (Свршетак.) — Коста Богдановић српски књижевник. Прилози животопису му. (Наставак.) — Листак: Благословено оружје. — Књижевност. — Белешке. — Нове књиге.

„Јавор“ излази сваке недеље на читавом табаку и стаје на 3 месеца ф. 1·25. За стране земље ф. 1·50.

У Н. Саду 19. јула 1886.

Лука Јоцић,
издавач „Јавора.“

„НЕВЕН“

ЧИКА-ЈОВИН ЛИСТ

донеси у своме тринајстом броју за год. 1886. овај садржај: 1. Прва лекција, песма (са сликом) од Деде. 2, Руска породица, (са сликом) од Деде. 3. Дај нам боже, кишице! песма од браца-Радована. 4. Изиђи ће дело на видело. (Приповетка из школе) од Ђ. С. Натодског. 5. Рибарче. (По мађарском), песма од Милана. 6. Неца и Јеца, (са 2 слике) од Деде. 7. Аца и његов животопис, песма (са сликом од чика-Јове. 8. Не подсмевај се несрећнима! Приповетка од браца-Радована. 9. Нешто о кумству код Срба, од браца-Брана Шајкашког. 10. Даштања 11. Решење даштања. 12. Наша поштица. 13. Новије књиге и листови.

Рукописи и све што се тиче уредништва, шаље се на адресу: Dr. Jov. Jovanović Wier. IX. Porcellangasse Nr. 56. — „Невен“ чика-Јовин лист излази двапут месечно на читавом табаку. Цена је за Аустро-Угарску на читаву годину 4 фор., на пола године 2 фор., за Србију и Црну Гору и остале крајеве 10 дин. или 5 фор. у банкама на читаву годину, односно 5 динара или 2 фор. 50 новч., на пола године, и шиље се на адресу:

Штампарија А. Пајевића
у Н. Саду.

Ред пловидбе
помесног пароброда „Нимфе.“

Из Каменице у Нови Сад:
Пре подне: 5, 6, 8, и ¾10 сахата.
После подне: 2, 4, 6 и ½8 сахата.

Из Новог Сада у Каменицу:
Пре подне: ½6, 7, 9, и 11 сахата.
После подне: 3, 5, ½7 и 8 сахата.
Недељом и свецем по потреби.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Отвара се стециште за једно смрћу упражњено учитељско место при срп. вероисповедној школи у Земуну.

Компетовање траје до 1. (13.) септембра о. г.

Дужности учитељеве биће оне по дотичним параграфима школских уредаба за српске народне школе од 1872 г.

Плата је 500 фор. и стан или зањ 100 фор. станарине уз петогодишњи доплатник од 10%. У изгледу је и огрев.

Своју по пропису зготовљену молбеницу нека дотични до реченог дана упути овом председништву.

Земун 12. јула 1886.

Председник шк. одбора:
И. В. Василиевић.

За перовођу:
Александар Кузмановић
одборник. 2—3

ГОСТИОНИЦА
КОД „ЗЛАТНОГ ЛАВА“ У МИТРОВИЦИ
(на Сави у Срему)

Издаје се **од 1. новембра 1886.** а и пре, са или без намештаја на три или више година уз годишњу **најамнину 1200 фор.** добром једном гостионичару под најам.

Иста гостионица лежи у средини вароши и на два главна сокака, од којих један жељезничкој станици води, и испред које се пет годишњих вашара одржавају.

Гостионица је сазидана од солидног материјала на један спрат, налази се сад у добром стању и у њој има: При земљи (партер.) једна велика дворана за кафану, која се за балове, игранке и друге забаве употребљује, а уз њу има друга велика дворана за обедовање; покрај истих има две лепе собе за простије госте, једна велика кухиња и комора (шпајз).

У горњем спрату налазе се 12 лепих, пространих и здравих соба за пасажере.

У дворишту налазећа се кућа, има такође кухину са две собе, три шупе и две штале.

Најпосле имаде врло лепу пространу башту у којој се и „арена“ одржава и две леденице.

Ко би желео ову гостионицу под најам узети, нека се изволи обратити на власника исте **Н. Милекића у Митровици.** 3—8

ЈЕДНА КУЋА

у којој се налазе 4 собе, кујна, шпајз; подрум, соба за служавку и таван, издаје се **од 1. новембра о. г. или одмах.**

Ближе се може упитати код посластичара Павла Шула. 1—

БИРТАША

тражим за **велики бирцуз у Деспот-Сент-Ивану под рачун.**

Ближи услови дознају се код
ЈОВАНА ЈЕРКОВИЋА
закупника регалија, Нови Сад.
1—3

ШПЕЦЕРАЈСКА И ПАМУКА ТРГОВИНА
А. Д. ЈОВАНОВИЋА
У ЗЕМУНУ

потребује једног старијег помоћника. Продаји памука вични, имају првенство. 1—2

ПРОДАЈА КУЋЕ. 1—3

Кућа бр. 2029. у близини старе свињске пијаце, састојећа се из 5 соба, 2 кујне, подрума, авлије и велике баште, продаје се из слободне руке. Упитати у администст. „Заставе.“

ЗАЈАМ.

Потписани набавља **хипотекарске зајмове на амортизацију** (отплата главнице и камате заједно) на куће и земљу **од 300 фор. до највише своте у готовом новцу.**

на 40 година са 6%
на 38½ година са 6½%,
на 34 године са 6½,
на 30½ година са 7½,
на 17½ година са 9½,

Гавра Живановић,
у Новоме Саду на пијаци у књижари Луке Јоцића и друга, бр. 36.
4—

TRADE MARK.

CHAMPAGNE
AYALA & Co.

Главно стовариште за Пешту и околину код гг. Браће Радановића у Пешти Calvinplatz. 62—100

ЈЕДАН ДУЋАН са станом на главној пијаци у кући број 43. С. Лакића удове, издаје се од 1. новембра по рим. под закуп.

Ближа извешћа у писарници у истој кући. 2—3

ШПЕЦЕРАЈСКА И МЕШОВИТА ТРГОВИНА
ВОЈИНА МАРИЋА
У ВИНКОВЦИ

потребује млађег помоћника и једног шегрта из добре куће. 2—3

МЕШОВИТА ТРГОВИНА
МИЛАНА Д. ПАНДУРОВИЋА
У ШИКЛОШУ

потребује два млађа помоћника и два шегрта, исти морају мађарски знати. 3—3

УЧИЛИШТЕ И ВАСПИТАЛИШТЕ
директора Ландесмана у Суботици

Савесна настава у свима, трговцу обртнику и земљорадванику нужним знањима. У овом се заводу може припрађати за испит једногодишњих војника својољаца (фрајвилигера.) Пензионат по облику пређашње трговачке школе Арнолда В Брауна. Препоручује се за децу (6—12 година) слабе конституције или тешког схваћања. — Програми се шаљу бесплатно. 4—10

КОСТА СТОЈАНОВИЋ
ГРАЂЕВИНСКИ БРАВАР У НОВОМ САДУ,
у ћурчијској улици број 1788.
препоручује своје сложиште свију врста
ОГЊИШТА ШТЕДЊАКА („ШПОРХЕРТА“)
И ФУРУНА ЗА КОТЛОВЕ
ПОД ГАРАНЦИЈОМ
као и нову повлашћену врсту
СТОЛНИХ ОГЊИШТА ОД ПЛЕХА
И КАЉЕВИМА ОБЛОЖЕНИХ

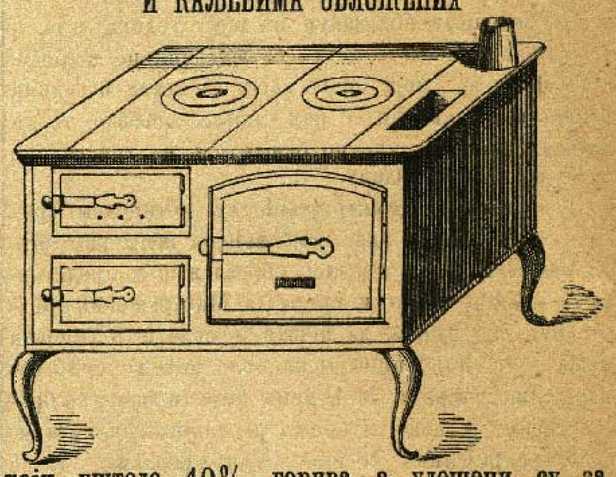

који уштеде 40% горива а удешени су за угљен-брикет. — Прима и извршује сваки **браварски посао** на **грађевини, ограде порте, гробова** по **најновијем укусу а најјефтинијој цени,** исто тако и све **оправке са најсолиднијом израдом.** 2—16

Силне сведоџбе првих медецинских ауторитета. | Медаље разних изложаба.

ЗА 40 ГОДИНА ОПРОБАНО
ц кр. аустр. искључиво привилегована прва амер. и енглеска патентирана
Анатеринска вода за зубе и уста
ОД Др. Ј. Г ПОПА
ц. кр. дворског зубног лекара
Беч, (I. Bognergasse Nr. 2.)

Ова вода за уста, опробана од бечког медицинског факултета и 40-тогодишњом праксом, одстрањује успешно сваки непријатан задах из уста, чисти зубе и уста и ствара пријатну свежину. Као трајан лек пун фине ароме лечи најбоље болове од рана на деснима, употребљује се против зубног камена, реуматичне зубобоље, изедених зуба, код деце олакшава избијање зубића; ова је вода врло добра за гургловање код хроничних вратних болести, и служи као презервативно средство против дифтиритиса и неизбежно је нужна за оне који пију минералне воде. 1 велика флаша стаје 1 фор. 40 новч. једна средња 1 фор. а мала 50 новч.

Ако се при употреби служи са упутством успех је гарантован.

Др. Попа анатеринска зубна паста најфинија и најбоља смеса за чишћење зуба. Цена 1 ф. 22 новч.

Др. Попа ароматична зубна паста новопоправљена, први квалитет, комад 35 новч.

Др. Попа вегетабилни зубни прашак 63 новч.

Др. Попа зубна пломба, којом може свако испломбирати своје шупље зубе. Цена кутије 1 фор.

Др. Попа сапун од биљака употребљује се већ 18 година са највећим успехом против кожних болести сваке врсте, као бобуљица на телу, знојење ногу, свраба, и т. д. Цена 30 новч.

Пошт. публика се умољава, да изрично иште препарате ц. кр. дворског лечника **др. Попа** и само оне примати, које имају моју „шуц-марку“.

Многи фалзификатори и продавци у Бечу, Пешти и Инобруку осуђени су поново од суда на велике новчане казне.

Може се добити у Н. Саду: у апотеци Гросингеровој и Г. Плавшића, код Љ. Стефановића, Д. Коде, Е. Слезака, и П. Јовановића. У Паланци: код К. Харјиковића апот. У Футоку: у апот. С. Цвика. У Петровцу: у апот. Е. Адањи. У Бачу: Ј. Доминић апот. У Петроварадину: у апот. наследника Деодатових У Карловци: у апот. Л. Страсера посл. У Руми: у апот. И. Хондела и А. Козјака. У Илоку: у апот. Ф. Ласлова. У Митровици: у апот. Петровића, Жајсбергера, К. А. Суботића. У Иригу: у апот. Ц. Веселија. Вуковар: Ф. Кирхбаум, А. Крајчовић апот., Васа Лукић трг. Брестовац: К. Карађ. Ердевик: Ј. Здравл апот. Шид: А. Козјак апот. Жупања: А. Тамач апотек.

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.